

VIKTOROVA L. V. Imitation-game approach in the process of studying a foreign language.

The problem of modern high-quality professional education is being considered: the efficiency of applying imitation-game approach which should ensure the formation of another language communicative competence of the military students. Specific features of the academic process in which the imitation-game approach is being realized have been revealed.

Keywords: *communicative and game approach to learning, foreign language communicative competence, the process of formation, cadets.*

Гаркуша Л.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО МУЗИЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена теоретичній розробці інтегративних методів підготовки студентів педвузів, майбутніх учителів музики, до музично-просвітницької діяльності. Надані науково обґрунтовані елементи форми, методи організації педагогічної роботи зі студентами.

Ключові слова: *інтеграція, музично-просвітницька діяльність.*

Музичний спадок минулих століть є надзвичайно різноманітним і складним. Вивчено і систематизовано практично весь загальносвітовий культурний досвід. Прагнення охопити відразу все, що було створено в історії розвитку музичного мистецтва, призвело до паралельного існування різних стилів, течій та напрямків. Якщо у музиці попередніх століть все розмаїття композиторських стилів мало універсальне, загально-епохальне підґрунтя, спільний “музичний словник” інтонацій, ритмів, акордів, то, як запевняє мистецтвознавець Я. Губанов, у музиці ХХ ст. “розщеплення цілісного художнього руху на велику кількість індивідуальних потоків призвело до паралельного існування різноманітних, естетично і стилістично несумісних мислень, логік, технологій, систем” [1, с. 71].

Отже, в умовах стилістично різноманітного музичного середовища сучасності пріоритетним є виховання вчителя музики, який зможе побудувати власну педагогічну систему з використанням стилістично з інтегрованих знань для виховання слухача музики ХХІ ст.

Спроби теоретичного обґрунтування та практичного застосування історико-стильового підходу до процесу навчання студентів музичних вузів висвітлено у наукових дослідженнях Л. Попеляш, Т. Франтової, С. Петрикова та ін. Можливо зробити огляд існуючих підходів до даної проблеми.

Сучасний розвиток освіти в Україні потребує нових підходів до розв'язання освітньо-виховних завдань, які стоять перед майбутніми педагогами-музикантами. Створити певні психолого-педагогічні умови для розкриття творчого потенціалу особистості студента, є важливим завданням музичної педагогіки. Відомо, що розвиток культури завжди випереджає розвиток освіти, розрив між ними в українській сучасній школі досить

великий. Стильова різноманітність музичної мови вимагає від музикантів-педагогів професійної підготовки в системі музично-педагогічної освіти. Завдання перед майбутніми вчителями музики стоїть чітко: поліпшення практики музичного навчання й виховання учнів, які пов'язані з вимогою суттєвої якісної зміни культурологічної ситуації в суспільстві, а саме протистоянні “шоу-бізнесу”, мас-культурі, під вплив якої потрапляє велика кількість молодих людей з недостатньо розвинутим рівнем естетичних смаків.

Слід зазначити, що таке явище як мас-культура (мистецтво джазу, рок музика, субкультури, естрадні пісні різних жанрів), відвертає увагу молоді від сприйняття класичної та народної музики, а інколи деформує ціннісні орієнтири молодого покоління, понижує їх духовний рівень. І все ж можливо знайти компроміс в вирішенні цієї проблеми. Не відкидаючи повністю феномен мас – культури, сильними сторонами якої є покликання задовольнити духовні потреби масової аудиторії, звертання до емоційної сфери людини, а також єдність із сучасним образом життя, саме інтеграція класичної, народної та масової музики дозволять вирішити завдання формування всебічного розвитку людської чуттєвості у багатогранному світі музичної культури.

У державній національній програмі освіти у XXI столітті наголошується, що в сучасних умовах школа має виступати ведучим фактором виховання молоді на традиціях національної культури, класичної спадщини. Тому важливо відпрацювати педагогічні підходи та засоби залучення молоді до високого класичного мистецтва та народних джерел, створити необхідну наукову базу для визначення змісту, форм, методів та напрямків оптимізації навчально-виховного процесу на індивідуальних музичних дисциплінах позаурочної діяльності молоді.

Високі вимоги до підготовки майбутніх вчителів музики завжди стоять перед колективом вищого навчального закладу. Молодий спеціаліст повинен досконало володіти професійними навичками, які потрібні, як на уроках музики, так і у позакласній роботі з аматорськими музичними гуртками, з урахуванням індивідуальних музичних здібностей дітей. Від молодого сучасного вчителя вимагається не тільки якісна професійна підготовка, а й педагогічна гнучкість і творчий підхід до розв'язання проблем, які виникають в процесі роботи. Тому допомогти кожному студенту стати самостійним і впевненим у собі професіоналом-одне з головних завдань кафедр музично-педагогічних факультетів.

Діяльність педагога-музиканта передбачає володіння спеціальним інструментом (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура), навичками професійного співу, роботи з хоровим колективом, наявність бази знань з музично-теоретичних дисциплін. Майбутній вчитель музики – це виконавець творів, концертмейстер хору, співак та диригент в одній особі. Інтеграція окремих частин навчального процесу підвищує якість навчання.

Всебічний розвиток майбутнього вчителя музики передбачає різні форми інтеграції: вміння застосувати здобуті на заняттях зі спеціального інструменту (фортепіано) навички у проведенні музичних світ, концертів-лекцій, конкурсів (музика і природа, музика і живопис, музика і література). Студент може проявити свої творчі здібності в цих заходах як соліст, акомпаніатор, ансамбліст, сценарист, режисер, диригент або ведучий. Ці виступи відіграють велику роль в становленні майстерності майбутнього музиканта, виховують відповідальність, творчу активність, допомагають удосконаленню виконавської практики в діяльності майбутнього вчителя музики. Саме інтеграція масової, народної та класичної музики як стильових видів музичного мистецтва у змісті багатоваріантних та навчальних програм індивідуального музичного циклу дозволяє вирішити завдання гармонійного розвитку студентів. Можливо визначити декілька напрямків стильової інтеграції у педагогічній діяльності, які зумовлюють зміст сутності виховання молодих спеціалістів.

Виховати студента професійним музикантом, підготувати до самостійної **практичної** роботи – ось основна мета кожного викладача. Творчі та організаційно-методичні принципи молодого фахівця, звісно, опираються на практичне знання свого предмету, на свій музичний досвід. Якість підготовки випускника навчального закладу дає право оцінити не тільки здібності та працездатність студента, а й методику і особливості піаністичної школи його педагога. Тому продуманий індивідуальний план, який містить у собі різноманітну фортепіанну літературу за стилем та труднощами (класичну, народну та сучасні жанри), дає змогу покращити музичний розвиток студента.

Вивчення на заняттях з фортепіано музичного матеріалу до практичної майбутньої роботи є одним з найважливіших моментів виховання вчителя музики. Різноманітність програмного репертуару (класичного, народної музики, сучасних творів, естрадної музики, джазу) не можливо вважати лише засобом накопичення творів, які використовуються в роботі майбутнього вчителя музики. На цьому матеріалі вирішуються завдання загальної організації студентів, розвиваються ініціатива та самостійність. Готуючись до практичних занять, працюючи над якістю піаністичного виконання п'єс, студент розвиває в собі аналітичне, гуманітарно-естетичне мислення (аналіз гармонії, аналіз форм, зв'язок з музичною літературою, з літературними та живописними аналогами). Таким чином, студент починає бачити себе в ролі вчителя, він вміє не тільки виконати дитячу п'єсу, а і розповісти про неї в цікавій формі. У такий спосіб молодий музикант набуває досвіду, розвивається його творча індивідуальність та відповідальність до своєї майбутньої роботи.

Іншою, важливою формою удосконалення виконавської практики студентів є **виконавська позааудиторна** діяльність. У цій сфері майбутній учитель музики повинен об'єднувати всі рівні музичної комунікації:

виконавець (по відношенню до автора), творець (по відношенню до учнів – слухачів), виконавець і критик у ситуації вивчення твору. Концертна діяльність в якості солістів, концертмейстерів, ансамблістів виховує сценічну свободу, яка необхідна в подальшій роботі майбутніх вчителів музики.

Прикладом ефективного впливу на формування педагога-музиканта позааудиторної роботи можуть бути такі заходи: “Мала філармонія”, в якій беруть участь, як студенти, так і викладачі, наприклад: “Фортепіанні твори С. Рахманінова”, “Стильові особливості музики Моцарта”, конкурси: “Українські композитори – дітям”, “Джазова музика”), концерти – лекції: “Музика моєї Батьківщини”, творчі зустрічі – концерти, а також студентські наукові конференції: “XXI століття крізь призму музичних стилів”). Беручи участь у цих заходах, студенти мають можливість підвищити свій виконавський потенціал, розвинути інші творчі здібності (написання сценарію, доповіді, режисура заходу, виступ у ролі ведучого і т.д.).

Перед проведенням цих заходів було запропоновано анкетування студентській аудиторії Педагогічного інституту та Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка. Ось деякі з запитань:

- Чим приваблює класична музика?
- Що є спільного в класичній і народній музиці?
- Які напрямки ви знаєте в джазовій музиці?
- Які сучасні вокальні групи вам найбільш цікаві?

Анкетування засвідчило, що інформованість студентів галузі знань “Мистецтво” більш рівноцінна, ніж студентів інших напрямів підготовки, у яких знання із сучасної музики значно вищі, ніж із класичної та народної. Тому можна зробити висновок, що інтеграція всіх культур має бути дозованою, гармонійною.

Відповіді тих самих студентів після проведення музичних заходів: “Фортепіанні твори С. Рахманінова” та “Стильові особливості музики Моцарта” – на запитання: “Чим приваблює сучасне суспільство музика С. Рахманінова?”, “Чи є сьогодні у молоді потреба слухати твори Моцарта?”, були вже іншими стосовно класичної музики. Ось вони:

Слухаючи музику Моцарта, відроджується душа, очищається і поєднується із Всесвітом. Ми в XXI столітті відчуваємо зв'язок з тим часом. Думки та почуття композитора нам близькі, тому він завжди буде сучасним. А чистота і геніальна чарівність його мелодій просто вражає.

Ця музика звеличує людину, її почуття. На мій погляд, класична музика потребує спеціальної підготовки, духовності, професійного розуміння. Смак до цієї чудової музики повинен виховуватися з дитинства, і тоді молода людина у вирі сьогоднішнього шоу-бізнесу прийде в зал філармонії, органний зал, оперний театр.

До глибини душі мене схвилювала музика С. Рахманінова. Вона то романтична, немов бурхливий потік весняного оновлення, то наповнена драматичним звучанням. Мелодизм і гармонія Рахманінова особливі і

неповторно прекрасні. Слухаючи фортепіанні твори, відчуваєш, як музика наповнює серце сильними почуттями, дає наснагу до гармонійного сприйняття цього світу, до творчого підходу в моєму навчанні, як майбутнього вчителя музики.

Напрошується висновок: тільки в тісному взаємозв'язку використання отриманих студентами знань у процесі вивчення споріднених предметів музично-педагогічного циклу, можливо виховати якісного спеціаліста-музиканта. Інтегрований підхід до музичних творів у класі основного музичного інструменту (фортепіано) дає багатий матеріал для розвитку творчості студентів, активізує їхню логіку, сприяє активному пошуку нових форм, методів у роботі з дітьми, сприяє розширенню музичного мислення, вмінню емоційно та свідомо сприймати музичну тканину, накопичує музично-слуховий досвід.

Підвищення ефективності виховного потенціалу та інтеграції, безумовно, ускладнює музичну мову мистецтва, робить неможливим її прочитання без попередньої підготовки. Саме науковий підхід до інтеграції музичних стилів у сучасному звуковому просторі (підвищення ролі інтеграційних підходів до музичної підготовки майбутнього вчителя музики) орієнтує майбутніх педагогів на реалізацію у практичному житті здобутих систематизованих знань, здатності до їх постійного оновлення та інтегрування у власному досвіді, з метою творчого втілення. Дослідження стильових інтеграційних процесів у сучасній музичній культурі дозволяє систематизувати їхні особливості на більш високому рівні, з метою методологічного осмислення набутих знань майбутнім учителем музики, розвитку самостійного критичного мислення, формування власної моделі цілісної художньої картини світу.

Використана література:

1. *Губанов Я.* Черты стиливого синтеза в музыке 80-х годов. Музыкальное произведение: сущность, аспекты анализа / Я. Губанов. – К., 1988. – С. 70-79.
2. *Деніжна С.* Формування музично-педагогічної культури майбутнього вчителя засобами народних традицій : дис. ... канд. пед. наук / С. Деніжна. – К., 1996. – 161 с.
3. *Задерацький В.* Мир, музыка и мы. Муз. акад. – 2001. – № 6. – С. 1-9.
4. *Петриков С.* Эволюционное музыковедение в системе художественного образования студентов : учебное пособие к спецкурсу / С. Петриков. – Н. : НГПИ, 1990. – 92 с.
5. *Попеляш Л.* Связи исторических и теоретических дисциплин и анализа музыкального языка. / Л. Попеляш // Актуальные проблемы музыкальной педагогики : межвузовский сборник науч. тр. / сост. Ф. Г. Арзаманов. – Вып. XXXII. – М. : ГМПИ им. Гнесиных, 1977. – С. 146-150.
6. *Петрушин В.* Музыкальная психология / В. М. Петрушин. – Гуманит. изд. центр Владос, 1997. – С. 339.
7. *Франтова Т.* Историзм теории как проблема совершенствования вузовского учебного плана музыковедов. Преподавание музыкально-теоретических дисциплин в историко-стилевом аспекте / Т. Франтова. – М. : ГМПИ им. Гнесиных, 1991. – С. 163-171.

ГАРКУША Л. И. *Подготовка будущего учителя музыки к музыкально-просветительской деятельности.*

Статья посвящена теоретической разработке интегративных методов подготовки

студентов педвузов музыкально-просветительской деятельности. Представлены научно обоснованные элементы, формы, методы организации педагогической работы со студентами.

Ключевые слова: интеграция, музыкально-просветительская деятельность.

GARKUSHA L. I. Preparation of future music master to musically-elucidative activity.

The article is dedicated to theoretical elaboration of the model of training of teacher's training university students-future musically-educational work. Scientifically grounded components, forms and methods of teaching and educational process of presented.

Keywords: integration, musically-educational activity.

Гладченко М. М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

SWOT-АНАЛІЗ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КРАЇН ЄС

Проаналізовано компоненти SWOT-аналізу – аналіз зовнішнього середовища і аналіз організації. Досліджено методологічне підґрунтя SWOT-аналізу. Розглянуто основні варіанти і функції SWOT-аналізу.

Ключові слова: SWOT-аналіз, аналіз зовнішнього середовища, аналіз організації.

Традиційні методи управління вищими навчальними закладами не можуть задовольнити всі потреби, які до них висуваються, не відповідають сучасним вимогам. Терміни “стратегія” і “стратегічний менеджмент” є новими в середовищі вищої освіти, проте досить ефективними у використанні, про що свідчить досвід вищих навчальних закладів країн Європейського Союзу. Стратегічне планування – один із основних компонентів процесу стратегічного менеджменту, який складається з таких етапів: SWOT-аналіз (аналіз середовища і організації); стратегічні варіанти (портфоліо аналіз); стратегічні рішення; впровадження планування.

SWOT-аналіз як складник процесу стратегічного планування вищого навчального закладу потребує детального вивчення в контексті реформування вищої освіти.

Процес стратегічного планування, зокрема SWOT-аналіз, досліджують такі німецькі вчені, як Б. Бем (B. Behm) [1], К. Бертольд (Ch. Berthold) [2], Р. Граф (R. Graf) [5], Е. Красні (E. Krasny) [7], Д. Мюлер-Бьолінг (D. Müller-Böling) [7], Р. Нагель (R. Nagel) [8], С. Нікель (S. Nickel) [9], Р. Стіхве (R. Stichweh) [10], Л. Цехлін (L. Zechlin) [11]. Проте у педагогічній вітчизняній літературі недостатньо уваги приділяється вивченню SWOT-аналізу як складової частини стратегічного менеджменту вищого навчального закладу країн ЄС.

Метою статті є дослідження особливостей використання SWOT-аналізу в процесі стратегічного менеджменту вищої освіти країн ЄС.